DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 15 september 2005 *

I mål C-140/04,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, som framställts av Hof van beroep te Antwerpen (Belgien), genom beslut av den 11 mars 2004 som inkom till domstolen den 16 mars 2004, i målet

United Antwerp Maritime Agencies NV

mot

Belgische Staat,

och

Seaport Terminals NV

mot

Belgische Staat,

United Antwerp Maritime Agencies NV,

* Rättegångsspråk: nederländska.

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden P. Jann, samt domarna K. Lenaerts, J.N. Cunha Rodrigues (referent), E. Juhász och M. Ilešič,

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
justitiesekreterare: avdelningsdirektören M. Ferreira,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 7 april 2005,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— United Antwerp Maritime Agencies NV, genom E. Gevers, advocaat,

— Seaport Terminals NV, genom P. Hoogmartens och G. Huyghe, advocaten,

— Belgiens regering, genom D. Haven, i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom X. Lewis, i egenskap av ombud, biträdd av F. Tuytschaever, advocaat,

och efter att den 26 april 2005 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 203.3 fjärde strecksatsen i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (EGT L 302, s. 1; svensk specialutgåva, område 2, volym 16, s. 4) (nedan kallad tullkodexen).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Belgische Staat och rederiet United Antwerp Maritime Agencies NV (nedan kallat Unamar) samt lagrings- och transportföretaget Seaport Terminals NV, numera Katoen Natie Terminals NV, (nedan kallat Seaport Terminals), angående betalning av en tullskuld som uppkommit på grund av att importtullpliktiga varor undandragits från tullövervakning.

Gemenskapsrättsliga bestämmelser

Tullkodexen

3 Artikel 37 i tullkodexen har följande lydelse:

"1. Varor som förs in till gemenskapens tullområde skall underkastas tullövervakning från och med införseln. De får utsättas för tullmyndigheternas kontroll enligt gällande bestämmelser.

2. De skall kvarstå under denna övervakning under den tid som krävs för att i förekommande fall fastställa deras tullstatus ... ."

4 I artikel 38 i samma kodex föreskrivs följande:

"1. Varor som förs in till gemenskapens tullområde skall utan dröjsmål av den person som fört in dem till gemenskapen befordras via den rutt som tullmyndigheterna närmare angivit och enligt deras eventuella anvisningar

a) till det tullkontor som anvisats av tullmyndigheterna eller till någon annan plats som de anvisat eller godkänt, ...

...

2. Den som tar på sig ansvaret för befordran av varor efter det att de förts in till gemenskapens tullområde, bl.a. till följd av omlastning, skall bli ansvarig för att förpliktelsen enligt punkt 1 efterlevs."

5 I artikel 40 i samma kodex föreskrivs följande:

"Varor som enligt artikel 38.1 a anländer till tullkontoret eller till någon annan plats som anvisats eller godkänts av tullmyndigheterna, skall uppvisas för tullen av den person som förde in varorna till gemenskapens tullområde eller i förekommande fall av den person som åtar sig ansvaret för befordran av varorna efter införseln."

6 Artikel 43 i tullkodexen har följande lydelse:

"Om inte annat följer av artikel 45 skall varor som uppvisats för tullen enligt artikel 40 omfattas av en summarisk deklaration.

Den summariska deklarationen skall inges så snart varorna uppvisats för tullen. Tullmyndigheterna får emellertid medge en tidsfrist för ingivande av deklarationen, vilken inte skall utsträckas över den första vardagen efter den dag då varorna uppvisats för tullen."

7 I artikel 44.2 i samma kodex föreskrivs följande:

"Den summariska deklarationen skall inges av

a) den person som har fört in varorna till gemenskapens tullområde eller av den som tar på sig ansvaret för varornas befordran efter införseln, eller

b) den person i vars namn de personer som anges i a har handlat."

8 I artikel 46.1 i samma kodex föreskrivs följande:

"Varor får lossas eller omlastas från det transportmedel som befordrar varorna endast med tullmyndigheternas medgivande och på platser som anvisats eller godkänts av dessa myndigheter.

..."

9 I artikel 50 i tullkodexen föreskrivs följande:

"Till dess att de varor som uppvisats för tullen hänförts till en godkänd tullbehandling, skall de efter uppvisandet ha status som varor i tillfällig förvaring. Dessa varor skall nedan betecknas som 'varor i tillfällig förvaring'."

10 Artikel 51 i samma kodex har följande lydelse:

"1. Varor i tillfällig förvaring får endast lagras på platser som godkänts av tullmyndigheterna enligt de villkor som fastställs av dessa myndigheter.

2. Tullmyndigheterna får kräva att den person som innehar varorna skall ställa säkerhet för att säkerställa betalning av varje tullskuld som kan uppstå enligt artikel 203 eller 204."

11 I artikel 53.2 i samma kodex föreskrivs följande:

"Tullmyndigheterna får, på bekostnad av den person som innehar varorna och på hans risk, låta flytta varorna i fråga till en särskild plats som står under deras övervakning tills fallet har reglerats."

12 I artikel 203 i tullkodexen föreskrivs följande:

"1. En tullskuld vid import uppkommer genom

— olagligt undandragande från tullövervakning av importtullpliktiga varor.

2. Tullskulden uppkommer i det ögonblick då varorna undandras från tullövervakning.

3. Följande personer skall vara gäldenärer:

— Den som undandrog varorna från tullövervakning.

— Var och en som medverkat till detta undandragande och som var medveten om eller rimligen borde ha varit medveten om att varorna undandrogs från tullövervakning.

— Var och en som förvärvat eller tagit hand om varorna i fråga och som vid förvärvet eller mottagandet av varorna varit medveten om eller rimligen borde ha varit medveten om att de undandragits från tullövervakning.

— Då så är tillämpligt, den person som skall uppfylla de förpliktelser som är förenade med tillfällig förvaring av varorna eller med användning av det tullförfarande som varorna är hänförda till."

Förordning (EEG) nr 2454/93

13 Artikel 183.1 och 183.2 i kommissionens förordning (EEG) nr 2454/93 av den 2 juli 1993 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EEG) nr 2913/92 (EGT L 253, s. 1, med rättelse i EGT L 268, 1994, s. 32; svensk specialutgåva, område 2, volym 10, s. 1, med rättelse i EGT L 180, 1996, s. 34) (nedan kallad tillämpningsförordningen) har följande lydelse:

"1. Den summariska deklarationen skall undertecknas av den person som upprättar den.

2. Den summariska deklarationen skall påtecknas av tullmyndigheterna och behållas av dem för att kontrollera att de varor som den avser hänförs till en godkänd tullbehandling inom den tid som är fastställd i artikel 49 i kodexen."

14 Artikel 184 i tillämpningsförordningen har följande lydelse:

"1. Varor som omfattas av en summarisk deklaration och som inte har lossats från det transportmedel med vilket de fraktas skall visas upp på nytt i orört skick av den person som avses i artikel 183.1, närhelst tullmyndigheterna kräver detta, fram till den tidpunkt då varorna i fråga hänförs till en godkänd tullbehandling.

2. Varje person som innehar varor för att flytta eller lagra dem efter det att de har lossats skall vara skyldig att uppfylla förpliktelsen att på nytt visa upp varorna i orört skick på begäran av tullmyndigheterna."

Tvisten i målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

15 Det framgår av begäran om förhandsavgörande att Unamar lämnat in en summarisk deklaration till tullkontoret i Antwerpen avseende ett parti cigaretter som deklarerades som icke-gemenskapsvaror, vilken godkändes den 9 juni 1996. Den 18 juni 1996 lossade Seaport Terminals den container som innehöll det aktuella partiet från fartyget M/S Cap Trafalgar, med vilket den aktuella varan transporterats

från Paranagua (Brasilien) till Antwerpen. Seaport Terminals placerade nämnda container på kajen, utan att den hänförts till en godkänd tullbehandling. Den 19 juni 1996 konstaterades att containern stulits föregående dag, vilket innebar att den inte längre kunde visas upp för tullmyndigheterna.

16 Den belgiska tullmyndigheten slog mot denna bakgrund fast att den berörda containern hade förts in till Europeiska unionens tullområde olagligen och att en tullskuld vid import därmed hade uppkommit.

17 Tullmyndigheten utfärdade och tillsände därför den 13 mars 1998 betalningskrav till Unamar respektive Seaport Terminals, genom vilka de var och en anmodades att betala 785 555,04 euro, jämte ränta och kostnader, i importtull och punktskatt.

18 Det framgår även av begäran om förhandsavgörande att nämnda myndighet som rättsligt stöd åberopat artiklarna 202.1, 202.3 och 203 i tullkodexen och, vad beträffar Seaport Terminals, artikel 184.2 i tillämpningsförordningen.

19 Unamar och Seaport Terminals överklagade de betalningskrav som de tillställts. Genom dom av den 9 september 2002 förenade Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen överklagandena, och avslog därefter överklagandena.

20 Unamar och Seaport Terminals överklagade den 14 oktober 2002 respektive den 9 januari 2003 denna dom till Hof van beroep te Antwerpen, vilken har beslutat att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

"1) Kan den person som skall uppvisa varorna för tullen (artikel 40 i gemenskapens tullkodex, vilken inrättats genom ... förordning ... nr 2913/92 ..., nedan kallad tullkodexen) — en skyldighet som innebär att han eller hans ombud skall lämna in en summarisk deklaration (artikel 44.2 i tullkodexen) och underteckna den (artikel 183.1 i tillämpningsföreskrifterna till gemenskapens tullkodex, fastställda i ... förordning ... nr 2454/93 ..., nedan kallad tillämpningsförordningen) och att för tullmyndigheterna uppvisa varor som inte har lossats från det transportmedel med vilket de förts in till gemenskapen fram till den tidpunkt då varorna i fråga hänförs till en godkänd tullbehandling — betraktas som den person som skall uppfylla de förpliktelser som är förenade med tillfällig förvaring av varorna (i den mening som avses i artikel 203.3 sista strecksatsen i tullkodexen)?

2) Kan den person som innehar varorna för att flytta eller lagra dem efter det att de har lossats, som därför betraktas som 'den person som innehar varorna' enligt artiklarna 51.2 och 53.2 i tullkodexen och som följaktligen enligt artikel 184.2 i tillämpningsförordningen är skyldig att på nytt uppvisa varorna i orört skick på begäran av tullmyndigheterna, betraktas som den person som skall uppfylla de förpliktelser som är förenade med tillfällig förvaring av varorna (i den mening som avses i artikel 203.3 sista strecksatsen i tullkodexen)?

3) Om den första och den andra frågan besvaras jakande, kan då de personer som avses i dessa frågor anses samtidigt vara gäldenärer och, följaktligen solidariskt,

betalningsansvariga för tullskulden, om de är olika personer (i förevarande fall ombudet för det rederi som har infört varorna till gemenskapen och det lagrings- och transportföretag som ansvarar för lagringen och förflyttningen av varorna på den lossningsplats/kaj som tullmyndigheterna har anvisat)?

4) Om den tredje frågan besvaras jakande, skall den person som avses i den första frågan då förbli gäldenär fram till den tidpunkt då varorna hänförs till en godkänd tullbehandling, oavsett om varorna efter det att de lossats från det transportmedel med vilket de har förts in till gemenskapen har lagrats eller förflyttats av den person som avses i den andra frågan?

5) Om den tredje frågan besvaras nekande, skall den person som avses i den första frågan då anses förbli gäldenär för tullskulden fram till den tidpunkt då varorna lämnas över till den person som avses i den andra frågan, och blir den person som avses i den andra frågan endast gäldenär från och med den tidpunkt då han ansvarar för lagring och förflyttning av varorna?

6) Om den första frågan besvaras jakande och den andra frågan besvaras nekande, skall då den person som avses i den första frågan anses förbli gäldenär fram till den tidpunkt då varorna lämnas över till den person som avses i den andra frågan eller fram till den tidpunkt då varorna hänförs till en godkänd tullbehandling?"

Bedömning av tolkningsfrågorna

21 Den nationella domstolen har ställt dessa frågor, vilka bör prövas i ett sammanhang, för att få klarhet i huruvida artikel 203.3 fjärde strecksatsen i tullkodexen skall tolkas på så sätt att "den person som skall uppfylla de förpliktelser som är förenade med tillfällig förvaring av varorna" kan avse såväl den person som skall uppvisa varorna för tullen, i den mening som avses i artikel 40 i samma kodex, som den person som innehar varorna för att flytta eller lagra dem efter det att de har lossats. Om så är fallet vill den nationella domstolen få klarhet i huruvida dessa personer, under sådana omständigheter som i målet vid den nationella domstolen, kan anses vara solidariskt betalningsansvariga för tullskulden.

22 För att kunna besvara dessa frågor skall domstolen pröva de bestämmelser i tullkodexen och tillämpningsförordningen som avser vilket förfarande som är tillämpligt på varor som förts in till gemenskapens tullområde och som ännu inte hänförts till en godkänd tullbehandling.

23 I enlighet med artikel 38.1 a och 38.2 i tullkodexen skall varor som förs in till gemenskapens tullområde utan dröjsmål befordras till det tullkontor som anvisats av tullmyndigheterna eller till någon annan plats som de anvisat eller godkänt, av den person som fört in dem till gemenskapen eller, i förekommande fall, den som tagit på sig ansvaret för befordran av varorna efter införseln. Enligt artikel 40 i samma kodex skall samma personer uppvisa dessa varor för tullen.

24 Enligt artikel 43 i samma kodex skall de varor som uppvisas för tullen i den mening som avses i nämnda artikel 40, omfattas av en summarisk deklaration, vilken i princip skall inges så snart varorna uppvisats för tullen. Det framgår av artikel 44.2 a och b i tullkodexen att denna deklaration skall inges av antingen den person som har fört in varorna till gemenskapens tullområde eller av den som tar på sig ansvaret för varornas befordran efter införseln, eller den person i vars namn de två förstnämnda personerna har handlat.

25 I artikel 50 i tullkodexen föreskrivs att de varor som har uppvisats för tullen skall ha status som varor i tillfällig förvaring, till dess att de har hänförts till en godkänd tullbehandling.

26 Enligt artikel 46.1 i samma kodex får varor lossas från det transportmedel som befordrar varorna endast med tullmyndigheternas medgivande och på platser som anvisats eller godkänts av dessa myndigheter.

27 Enligt artikel 51.2 i denna kodex får tullmyndigheterna kräva att den person som innehar varorna skall ställa säkerhet för att säkerställa betalning av varje tullskuld som kan uppkomma enligt artikel 203 i samma kodex.

28 Det framgår av artikel 203.1 i tullkodexen att ett olagligt undandragande från tullövervakning av importtullpliktiga varor medför att en tullskuld vid import uppkommer i det ögonblick då varorna undandras (se, bland annat, dom av den 20 januari 2005 i mål C-300/03, Honeywell Aerospace, REG 2005, s. I-689, punkt 18). Enligt domstolens rättspraxis omfattar ett olagligt undandragande från

tullövervakning varje åtgärd eller underlåtenhet som medför att den behöriga tullmyndigheten, om än tillfälligt, hindras från att få tillgång till varor som är föremål för tullövervakning och att utföra de kontroller som föreskrivs i artikel 37.1 i tullkodexen (se, bland annat, domen i det ovannämnda målet Honeywell Aerospace, punkt 19).

29 Enligt artikel 203.3 fjärde strecksatsen i nämnda kodex är i ett sådant fall flera personer ansvariga för tullskulden, nämligen, förutom bland annat de som undandragit varorna, då så är tillämpligt "den person som skall uppfylla de förpliktelser som är förenade med tillfällig förvaring av varorna".

30 Såsom domstolen har fastställt har gemenskapslagstiftaren, alltsedan tullkodexen började gälla, haft för avsikt att uttömmande fastställa villkoren för när personer skall anses vara gäldenärer för tullskulden (dom av den 23 september 2004 i mål C-414/02, Spedition Ulustrans, REG 2004, s. I-8633, punkt 39, och av den 3 mars 2005 i mål C-195/03, Papismedov m.fl., REG 2005, s. I-1667, punkt 38).

31 Av begäran om förhandsavgörande framgår att de varor som är föremål för tvist i målet vid den nationella domstolen har uppvisats vid det behöriga tullkontoret, har varit föremål för en summarisk deklaration i avvaktan på att hänföras till en godkänd tullbehandling och har, således, fått status som varor i tillfällig förvaring. Det är dessutom ostridigt att dessa varor har undandragits från tullövervakningen till följd av en stöld som ägt rum just efter det att Seaport Terminals lossat varorna från fartyget och placerat dem på kajen.

32 Den nationella domstolen vill får klarhet i huruvida, i ett sådant fall, den person som har uppvisat de aktuella varorna vid tullkontoret i den mening som avses i artikel 40 i tullkodexen samt även den person som innehar varorna för att flytta eller lagra dem efter det att de har lossats kan betraktas som gäldenärer för tullskulden, i sin egenskap av personer "som skall uppfylla de förpliktelser som är förenade med tillfällig förvaring av varorna" i den mening som avses i artikel 203.3 fjärde strecksatsen i tullkodexen.

33 Såsom Unamar och Europeiska gemenskapernas kommission med fog har påpekat är det, när varor som är föremål för tillfällig förvaring har lossats från det transportmedel med vilket de har fraktats och förvaras i avvaktan på att hänföras till en godkänd tullbehandling, den person som innehar nämnda varor i det ögonblick då dessa varor undandras från tullövervakningen som är gäldenär för skulden enligt artikel 203.3 fjärde strecksatsen.

34 Vad beträffar "de förpliktelser som är förenade med tillfällig förvaring av varorna" enligt denna sistnämnda bestämmelse, föreskrivs i artikel 184.1 i tillämpningsförordningen att den person som avses i artikel 183.1 i samma förordning, nämligen den person som undertecknat den summariska deklarationen, är skyldig att, närhelst tullmyndigheterna kräver detta, i orört skick visa upp de varor som omfattas av den summariska deklarationen och som inte har lossats från det transportmedel med vilket de fraktas. Däremot föreskrivs i artikel 184.2 i samma förordning att "[v]arje person som innehar varor för att flytta eller lagra dem efter det att de har lossats skall vara skyldig att uppfylla" nämnda förpliktelse.

35 Det framgår av ordalydelsen av artikel 184 i tillämpningsförordningen att det avgörande kriteriet för att fastställa vilken person som är skyldig att närhelst

tullmyndigheterna kräver det uppvisa de varor som är föremål för tillfällig förvaring, för den period som följer efter det att varorna har lossats, är innehavet av varorna. Det är innehavaren som har varorna i sin besittning och som kan uppvisa dem vid förfrågan. Den person som har undertecknat den summariska deklarationen har vid denna tidpunkt inte längre den fysiska kontrollen över varorna.

36 Nämnda förpliktelse syftar till att i möjligaste mån, genom innehavskriteriet, säkerställa den kontroll som tullmyndigheterna skall utöva över varor i tillfällig förvaring enligt artikel 37.1 i tullkodexen.

37 Denna tolkning stöds av artikel 51.2 i samma kodex, i vilken det föreskrivs att tullmyndigheterna kan kräva att den person som "innehar" varorna skall ställa säkerhet för att säkerställa betalning av varje tullskuld som kan uppkomma enligt artikel 203 i samma kodex.

38 Vad beträffar förpliktelsen att hänföra varor i tillfällig förvaring till en godkänd tullbehandling inom den tid som är fastställd i artikel 49 i tullkodexen, vilken i förekommande fall åligger deklaranten, omfattas den inte av artikel 203.3 fjärde strecksatsen i samma kodex, vilken endast avser de förpliktelser som följer av just tillfällig förvaring av varorna.

39 Av detta följer att "den person som skall uppfylla de förpliktelser som är förenade med tillfällig förvaring" i den mening som avses i artikel 203.3 fjärde strecksatsen i tullkodexen är den person som, efter det att varorna i fråga har lossats, innehar varorna.

40 Denna tolkning påverkas inte av artikel 213 i tullkodexen, i vilken det föreskrivs att om flera personer är gäldenärer i fråga om en och samma tullskuld skall de solidariskt ansvara för denna skuld, eftersom den person som har undertecknat den summariska deklarationen, i en sådan situation som den i målet vid den nationella domstolen, i motsats till den som innehar varorna efter det att de har lossats, inte längre är skyldig att uppvisa dessa närhelst tullmyndigheten begär det.

41 Mot bakgrund av det anförda skall de frågor som har ställts besvaras så att artikel 203.3 fjärde strecksatsen i tullkodexen skall tolkas på så sätt att "den person som skall uppfylla de förpliktelser som är förenade med tillfällig förvaring av varorna" är den person som innehar varorna för att flytta eller lagra dem efter det att de har lossats.

Rättegångskostnader

42 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

På dessa grunder beslutar domstolen (första avdelningen) följande dom:

Artikel 203.3 fjärde strecksatsen i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen skall tolkas på så sätt att "den person som skall uppfylla de förpliktelser som är förenade med tillfällig förvaring av varorna" är den person som innehar varorna för att flytta eller lagra dem efter det att de har lossats.

Underskrifter